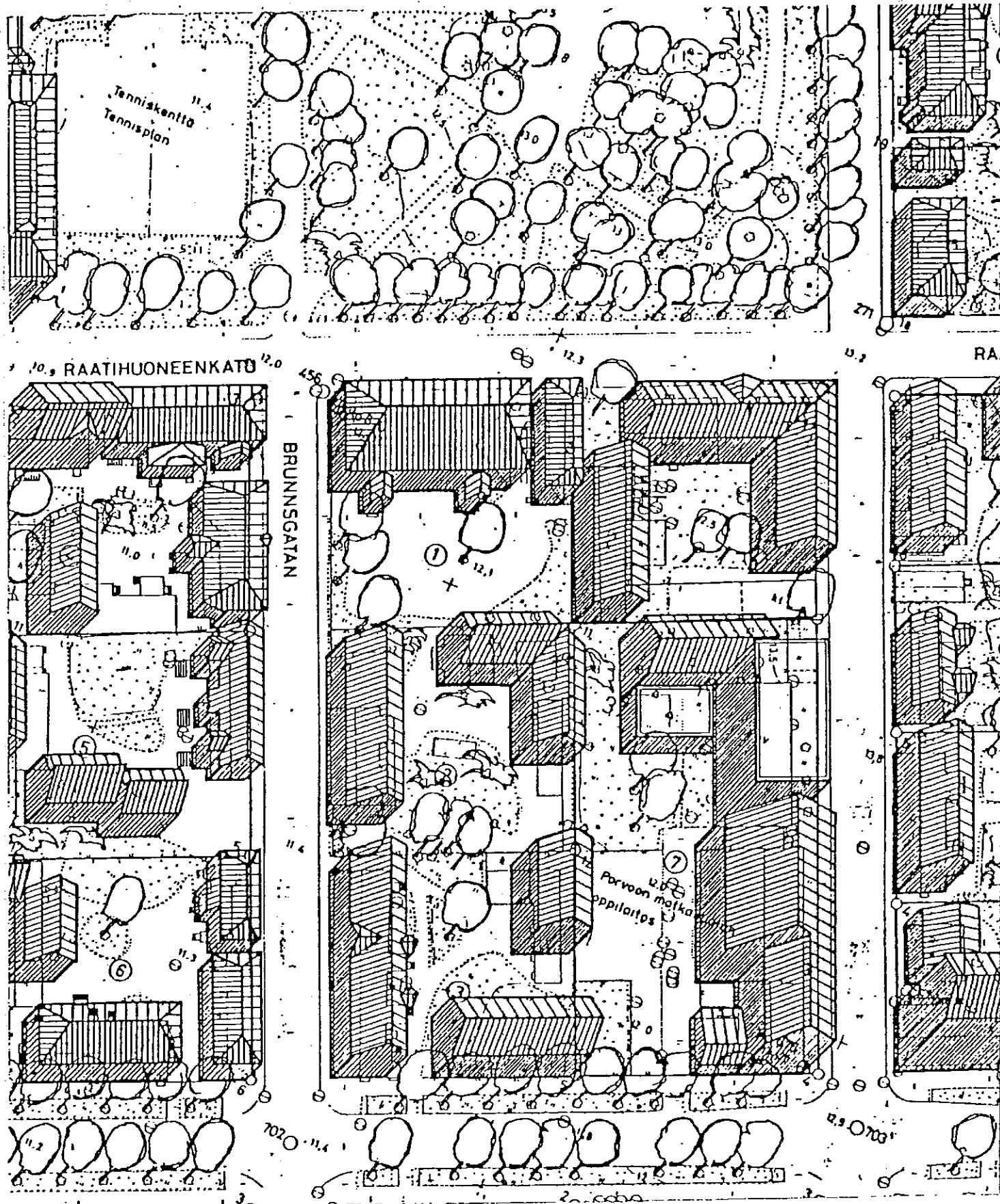

PORVOON KESKUSTA **kortteleiden inventointi**

EMPIREKAAVA-ALUEEN VAIHEET

Porvoon empirekaava sai alkunsa 1830 keisari Nikolai I:n aloitteesta, kun hän läpikulumatkallaan kiinnitti huomiota kaupungin epäsäännölliseen rakenteeseen. Keisari määräsi kaupungin uudelleenkaavoitettavaksi "noudattamalla suurinta mahdollista ja paikalle soveltuvaa säännönmukaisuutta".

Ensimmäisen luonnoksen laati v. 1831 maanmittari Johan Fredrik Barck. Lopullisen ruutukaavan suunnittelutyön teki intendentti Carl Ludvig Engel 1832. Ehdotukseen liittyi perusteellinen kaava-selostus siitä miten kaupunki tuli rakentaa.

Ruutukaava oli joen suuntainen suorakaide, mitä perusteltiin kauppakaupungin rantaviivan tarpeella, veden saannilla tulipalon sattuessa ja miellyttävällä ulkonäöllä Helsingistä päin tultaessa.

Asemakaava tuli toteutettavaksi pääosin yksikerroksisilla puurakennuksilla. Paloturvallisuuden edistämiseksi kaupunki oli jaettu leveillä puistokaduilla kolmeen osaan, joiden keskellä oli aukio.

Koska uusi kaava levittäytyi keskiaikaisen katuverkon yli, vaikka laajensikin kaupunkia huomattavasti etelään, oli sen toteutuminen alussa hidasta maanomistuksesta ja kaupungin varoista johtuen. Empirekaavan mukainen rakentaminen käynnistyi vasta 1840-luvulla, eikä sitä saatu koskaan toteutumaan nykyisen Vanhan Porvoon alueella. Valmistuessaan 1800-luvun lopulla empirekaupunki edusti tyypillistä aikansa kaupunkirakentamista maassamme.

Lukuunottamatta joitakin pommitusten jälkeen uudisrakennettuja tontteja, kaupunkikuva säilyi yhtenäisenä empirekaavan henkisenä aina 1960-luvulle, jolloin kaupungin voimakas kasvu ja laajenemisalueen puute pakottivat rakentamaan keskustan tontteja entistä tehokkaammin. Vanha Porvoon suojelupyrkimykset oli tuolloin hyväksytty, mutta empirekaupunkia ei pidetty säilyttämisen arvoisena. Ympäristöstään piittaamattomat uudisrakennukset kohosivat sinne tänne pirstoen vanhaa yhtenäistä kaupunkikuvaa.

Kehitykseen kuuluu muutos ja se näkyy kerroksisena rakennus- ja kaupunkikulttuurina. Kaupungille antaa arvokkuutta sen eri historian vaiheista olemassa olollaan kertova rakenne ja rakennukset. Koska kehitys on kronologista, emme voi poistaa jotakin osaa jättämättä tarkkailijaa ja jälkipolvia epätietoisiksi perinteen jatkuvuudesta.

Empirekaavan rakennusvaiheella on ollut tärkeä merkitys Porvoon kaupungin kasvussa. Sen luoma miljöö on hallinnut kaupunkikuvaa lähes vuosisadan ajan suurimmassa osassa Porvoota. Jäljellä olevat yhtenäiset empirealueet ja katunäkymät on säilytettävä kulttuurihistoriallisesti arvokkaina ympäristöinä.

KESKUSTAKORTTELEIDEN INVENTOINTI

Porvoon kaupungin keskustan kortteleista tehty tutkimus pyrkii selvittämään liikekeskustan kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset sekä kaupunkikuvallisesti ehjät ja korjattavat alueet. Selvitys jakautuu neljään pääkohtaan:

RAKENNUSKANTA

- ikä
- runkomateriaali
- kuntoarvio

VANHOJEN RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVOLUOKITUS

- määritelty rakennustaiteellisesti merkittävimmät kohteet

KAUPUNKIKUVALLINEN TARKASTELU

- miellyttävinä koettavat yhtenäiset näkymät
- rikkonaiset katutilat ja ympäristöönsä sopimattomat rakennukset

TONTTIKOHTAINEN INVENTOINTI

- lähtökohtatiedot asemakaavoitusta varten tonteittain

Tarkastelualue käsittää Keskustaraportissa (v. 1970) määritellyn liikekeskustan sekä osan pohjoisesta asuntoalueesta ja osan keskustan lievealueesta. Sitä rajoittavat Vanha Porvoo, Papinkatu, Jääkellarinmäen puisto, Mannerheiminkatu, Vännikinkatu, Aleksanterinkatu ja Jokikatu.

Ensimmäisellä liitekartalla esitetään tarkastelualueen rajaus, yhtenäiset katunäkymäkokonaisuudet ja keskustan viheralueet.

RAKENNUSKANTA

IKÄJAKAUMA

Rakennusvalvonnan arkistosta kerättyjen tietojen perusteella rakennukset on jaoteltu viiteen ikäryhmään. Kartalle on merkitty rakentamivuosi.

Engelin laatimaa empirekaavaa noudattava rakentaminen alkoi 1840-luvun puolivälissä. Selvitysalueella on jäljellä tätä aikaisemmalta kaudelta em. kaavasta poikkeavana vanha apteekkitalo.

Uuden kaavan mukaiset talot rakennettiin aluksi empiretyylisiksi (horisontaalisuutta korostivat vaakalaudoitus ja aumakatto, 6-ruutuiset ikkunat), mutta vuosisadan lopulla niiden ulkoasua muutettiin ajan suosiman uusrenessanssin mukaiseksi (kolmiosainen julkisivu: ylä- ja alaosassa pysty- ja vaakalaudoitus, keskellä vaakalaudoitus, T-ikkunat, koristeelliset ikkunoiden vuorilaudoitukset, satulakatto).

1900-luvun alussa oli lyhyt kansallisromanttinen kausi, jolloin käytettiin jugendin suosimia kaari- ja torniaihteita sekä pieniruutuisia ikkunoita. Näitä tyylipiirteitä on selvimmin muutamissa edustavissa kivirakennuksissa sekä joissakin puurakennusten listoituksissa.

1920- ja 1930-luvulla vallitsi pelkistetty klassistinen tyyli niukkoine koristeaiheineen.

Sotien jälkeen rakennetut talot ovat yhtenä ryhmänä.

RUNKOMATERIAALI

Liitekartalla on rakennukset eroteltu puu- ja kivirunkoisiin. Vanhimmat ovat yleensä yksikerroksisia ja hirrestä tehtyjä. Joissa 1900-luvun alun kaksikerroksisissa taloissa on tiilinen maantasokerros ja ylempi kerros hirrestä. Ulkorakennuksissa käytettiin sekä hirs- että rankorunkoa ja palolle alttiissa osissa myös tiiltä. Monikerroksiset rakennukset tehtiin tiilestä ja myöhemmin betonista.

KUNTOARVIO

Rakennusten kunto on tutkittu silmämääräisesti perustuen siihen, että pahimmat rungon vauriot näkyvät ulospäin perustusten painumisena, julkisivuverhouksen ja seinien vinoutena. Tarkan todellisen tiedon saaminen vaatisi perusteellista tutkimista, johon työn kuluessa ei ole ollut resursseja. Tehtävän yhteydessä ei ole voitu selvittää, kuinka varustetaso vastaa nykyisiä asuinvaatimuksia.

Useimmiten julkisivuverhouksen huono kunto, kuten maalin rapistuminen, ei merkitse että koko rakennus olisi kelvoton. Perinteisesti tehtyjen rakennusten käyttöön liittyä luonnollisena osana niiden hoito, esim. tarvittaessa ns. kengittäminen eli alimman lahonneen hirsikerran uusiminen. Puutalon etu on siinä, että korjauksia tehtäessä vain vaurioitunut osa tarvitsee vaihtaa uuteen. On tuhlauksia tehdä kokonaan uusi ulkoverho kun voidaan selvittää ainoastaan viallisten lautojen vaihdolla. Kuistien ja eteisten huonosta kunnosta ei voi päätellä, että koko rakennus olisi heikko, koska ne on rakennettu myöhemmin ja keveämmin perustuksin kuin itse talon runko. Vanhoissa rakennuksissa käytetty puuaines on nykyistä kovempaa ja kestävämpää, mikä osaltaan puoltaa sen säilyttämistä.

Kauan hoitamatta jätetty ulkoverhous tai rikkoutunut varuste, esim. katkennut syöksytorvi, aiheuttaa runkomateriaalin vaurioitumista. Siksi joillekin rakennuksille on ehdotettu julkisivukohennusta. Se voi tarkoittaa myös ympäristöön sopivamman julkisivumateriaalin valintaa. Tarkempi selvitys on tonttikohtaisen inventoinnin suosituskohdassa.

Suurin osa tarkastelualueen rakennuksista ovat hyväkuntoisia. Epävarma kaavallinen tilanne, rakennuskielto ja aikaisemmat kaavat ovat aiheuttaneet joidenkin puurakennusten vuosittaisen korjauksen laiminlyönnin. Yleisilme on kuitenkin säilynyt melko hyvänä.

KUNTOLUOKITUS

ERITTÄIN HYVÄ

Vanhat hyväkuntoiset ja uudehkot kivirakennukset, sekä vastikään peruskorjatut puurakennukset, joissa ei ole välittömiä korjaustarpeita.

HYVÄ

Rungoltaan ja rakennusosiltaan hyväkuntoiset kivi- ja puurakennukset, joissa voi olla pintavikoja.

KOHTALAINEN

Rakennusten runko ja perustukset vaikuttavat ehjiltä. Useimmissa kohteissa ulkopuoli kaipaa kiireellistä kohennusta.

HUONO

Ulospäin huomattavissa runkovaurioita, esim. seinien painumista ja suurempia vesivaurioita, mutta vasta tarkempi tutkimus selvittää todellisen kunnon ja korjauksen laajuuden tarpeen. Ulkopuolinen kunto on heikko.

KELVOTON

Rakennus on purkukunnossa.

RAKENNUSTAITEELLINEN LUOKITUS

Rakennusten kulttuurihistoriallisen selvitystyön yhteydessä on neuvoteltu Museoviraston kanssa.

Alueen vanhat rakennukset on jaettu rakennustaiteellisen arvonsa mukaan neljään luokkaan seuraavin perustein:

RAKENNUSTAITEELLISESTI ARVOKAS RAKENNUS

Säilytettävä.

Rakennukset ovat paikallisen rakennuskulttuurin kannalta erittäin arvokkaita ja ne ovat säilyneet suuremmilta muutoksilta. Taiteellisen arvonsa vuoksi ne tulee ehdottomasti säilyttää. Rakennusten ulkoasu on pyrittävä entistämään tai säilyttämään ennallaan. Pakottavien muutosten tulee olla tarkkaan harkittuja. Läheisten rakennusten ja ympäristön on edistettävä arvokkaan luonteen säilymistä.

MERKITTÄVÄ RAKENNUS, JONKA MILJÖÖARVO ON ERITTÄIN SUURI JA / TAI RAKENNUSTAITEELLINEN ARVO SUURI

Säilytettävä.

Tähän ryhmään kuuluvat ympäristöarvoltaan erittäin merkittävät Jokikadun rakennukset, sekä muutamat taiteellisesti korkeatasoiset rakennukset, jotka eivät yllä edelliseen luokkaan. Koska joki on ollut Porvoon synnyn ja kehityksen olennaisin tekijä, on tärkeää, että sen rantojen eri aikakausien historialliset rakennukset säilytetään luonnehtimassa kaupungin pitkää ja vivahteikasta olemassa oloa. Rakennusten ulkoasu on pyrittävä entistämään tai pitämään ennallaan. Uudisrakennusten on julkisivujäsentelyltään, kattomuodoltaan, materiaaliltaan ja väreiltään liityttävä vanhaan miljööseen.

MERKITTÄVÄ RAKENNUS, JONKA SÄILYMINEN ON ENSISIJAINEN TAVOITE

Pakottavasta syystä voidaan korvata ympäristöön sopeutuvalla uudisrakennuksella.

Ryhmän rakennukset ovat empirekaavan jälkeisen kauden tyypillisiä edustajia. Vaikka tämä rakennustyyli on ollut kaupungissa hallitseva 1800-luvun jälkipuoliskolla, on tarkastelualueella jäljellä vain muutama yhtenäinen miljöö. Näiden ehyiden kaupunkikuvien luonne on säilytettävä ensisijaisesti kunnostamalla vanhaa rakennuskantaa tai pakottavasta syystä korvaamalla sitä ympäristöön liittyvällä uudisrakennuksella. Merkittävimpiä ovat kadun varren rakennukset ja rakennelmat, joita tulisi säästää mahdollisimman paljon.

Rakennuksiin on joissakin tapauksissa tehty ulkoasua turmelevia muutoksia. Korjausten ja muutosten yhteydessä on pyrittävä julkisivujen entistykseen. Uudisrakennusten on julkisivujäsentelyltään, kattomuodoltaan, materiaaleiltaan ja väreiltään sopeuduttava vanhaan miljööseen.

VANHA RAKENNUS, JONKA ARVO ON VÄHÄINEN

Ryhmän rakennukset ovat merkityksellisiä tonttimiljöön muodostajia, esim. ulkorakennukset, tai kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia, jotka ovat jääneet ympäristössään ainoiksi kautensa edustajiksi uudempien eriluonteisten rakennusten väliin, jolloin ne rikkovat kaupunkikuvaa.

KAUPUNKIKUVALLINEN TARKASTELU

Kaupunkimiljöötä on tutkittu pyrkien löytämään ehyet kokonaisuudet, pahimmat näkymiä rumentavat kohdat ja vauriot.

Kaupunkitaiteen olennaisia tekijöitä ovat puistot, puistokadut ja aukiot. Porvoon puistokadut (Mannerheiminkatu ja Aleksanterinkatu) sekä korttelin kattava Kauppatorin aukio ovat syntyneet C.L. Engelin v. 1832 piirtämässä asemakaavassa. Puukaupungissa niillä oli taiteellisten näkökohtien lisäksi tärkeä paloturvallisuustehtävä. Jokirantaan istutettu rantakatu esiintyi samassa kaavassa.

Runeberginpuisto perustettiin 1883 puutarha-arkkitehti Forsbergin laatiman ja puutarhatirehtööri John Wallmarkin muuttaman suunnitelman mukaan. Kaupunginpuisto liittyi alkuaan Seurahuoneeseen, mutta siirtyi 1889 kaupungin hoitoon. Kaupungintalon puiston suunnitteli A.F. Frydberg 1893 juuri valmistuneen rakennuksen ympärille. Samoihin aikoihin istutettiin torin laitojen puurit.

Lienee päivänselvää, että valmiiksi kasvaneet puistot ja puistokadut säilytetään kulttuurihistoriallisesti merkittävänä ja niiden uusimisesta huolehditaan.

Istutukset on suojattava rakentamisen aikana vaurioilta ja poistuvat puut korvattava uusilla.

YHTENÄINEN KAUPUNKIKUVA

Joidenkin kadun varsien yhtenäistä kaupunkikuvaa on haluttu painottaa esittämällä niihin liittyviä rajatun alueen ulkopuolisia osia.

Joen ja Jokikadun varsi on pitkien näkymien vuoksi erittäin merkittävä. Sen vanhat, jäljellä olevat rakennukset tulisi säilyttää ja uudisrakennukset sopeuttaa huolellisesti ympäristöönsä.

Kaupunginpuiston reunassa Raatihuoneenkadun ja Linnankoskenkadun puutalot muodostavat yhtenäisen katujulkisivun, jota ei pidä rikkoa. Kaivokatu, Raatihuoneenkadun ja Aleksanterinkadun välillä on säilyttänyt empirekaavan jälkeen rakennetun kaupunkikuvansa, joka jatkuu pienin katkoksin katua alaspäin. Miljöön eheys tulee säilyttää ja välttämättömät uudisrakennukset sopeuttaa mitataakavaltaan, muotokieleltään, materiaaleiltaan ja väreiltään ympäristöönsä.

Rauhankadun ja Papinkadun yhtenäisen kaupunkikuvan arvoa lisää liittyminen Vanhaan Porvooseen.

Edellä mainittujen lisäksi ehyitä katunäkymän palasia on Linnankoskenkadulla, Aleksanterinkadulla, Rauhankadulla ja Kaivokadulla Mannerheiminkadun puoleisessa päässä. Kortteleiden 17 ja 18 välinen Piispankadun osuus avaa näkymän Vanhaan Porvooseen yhdistäen samalla vanhan apteekkitalon rakennusaikansa ympäristöön. Vanhaan kaupunkiin rajoittuvien kadun varsien rakennuksissa on erityisesti otettava huomioon sen kaupunkikuva.

RIKKONAINEN KAUPUNKIKUVA

Purkaminen ja uudisrakentaminen on rikkonut empirekaavan aikaisen korttelirakenteen lähes kaikissa vilkkaan liikekeskustan kortteleissa. Uudisrakentamisella ei ole toistaiseksi pystytty eheyttämään kaupunkirakennetta. Rakennusten moninaiset julkisivumateriaalit, -värit ja muotokieli sekavoittavat kaupunkikuvaa. Kortteleiden aukkopaidat hajottavat katutilaa.

Mannerheiminkadun varsi on sekava eri tyyllisine, toisiinsa sopeutumattomine rakennuksineen. Jotkut rakennukset sijaitsevat muista poiketen tontin sisäosassa (esim. huoltoasemat, jotka ahtaasti sijoittuvina eivät sovellu toiminnallisestikaan vilkasliikenteisen keskustakadun varteen). Arvokkaat rakennukset tulisi säilyttää ja lähiympäristön uudisrakentaminen olisi sopeutettava niihin.

Runeberginkadun tilallista hajanaisuutta ja rakennuskannan kirjavuutta korttelissa 23 voidaan parantaa uudisrakentamisella.

Korttelin 27 rajautumista tulee selventää sijoittamalla rakennusmassoja kadun laitaan etenkin Vänrikinkadun puolella. Rakennuskanta on pyrittävä yhtenäistämään.

Torin luoteislaidassa kaupunkikuvaa eheyttäisivät korjausten yhteydessä tehtävät julkisivumuutokset (sekavaa: kattomuodot, julkisivuverhoukset ja -värit, rakennusmassat). Vanhan ja uudemman rakennuksen liittymä on töksähtävä.

YMPÄRISTÖÖNSÄ SOPIMATON RAKENNUS

Tarkastelualueella on esitetty muutama joko massoitteeltaan, julkisivultaan tai sijainniltaan ympäristöönsä sopeutumaton rakennus, jossa muutos tai jopa poistaminen on välttämätöntä positiivisemmän kaupunkikuvan saavuttamiseksi.

AUKKO KAUPUNKIKUVASSA

Empirekaavan henkeen kuuluvat umpikorttelit. Suurehko avoin tila kadun varressa hajauttaa katutilaa ja kulkija mieltää paikan epämääräiseksi. Tilannetta korjataan ympäristöstä riippuen rakennusmassalla, kasvillisuudella tai riittävän korkealla ja peittävällä aidalla.

KESKUSTA-ALUEEN VANHOJEN RAKENNUSTEN TONTTIKOHTAINEN INVENTOINTI

Tarkistelussa on pyritty selvittämään rakennusten kulttuurihistoriallinen ja rakennustaiteellinen arvo asemakaavoitustyön pohjaksi. Jokaisesta kohteesta on laadittu 6-kohtainen selostus, jossa on lyhyesti selvitetty seuraavat asiat:

- 1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA
- 2 TEHDYT MUUTOKSET
Molempien kohtien tiedot on kerätty Porvoon kaupungin rakennusvalvontatoimiston arkistosta.
- 3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO
Rakennukset on jaettu seuraavin perustein neljään luokkaan:
  - I Rakennustaiteellisesti arvokas rakennus
  - II Merkittävä rakennus, jonka milööarvo on erittäin suuri ja/tai rakennustaiteellinen arvo suuri
  - III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja
  - IV Muutoksilla pilattu vanha rakennus
- 4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA
Tarkastelun kohteena on rakennus ympäristönsä osana. Kuuluuko se johonkin laajempaan kokonaisuuteen? Poikkeako se häiritsevästi viereisistä rakennuksista kooltaan tai ulkoasultaan?
- 5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE
Selvitetty lyhyesti tontilla voimassa oleva asemakaava ja muut määräykset.
- 6 SUOSITUS
Kohdassa on ehdotettu tarkastelun perusteella säilyttämistavoitteet, tontin lisärakentamismahdollisuudet, ympäristön sopeuttamistavoitteet ja kaupunkikuvan parantamiskeinot.

KORTTELI 17, TONTTI 6

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1846, puinen empiretyylinen 1-kerroksinen kulmatalo Mannerheiminkadun ja Piispankadun kulmaan, asuin- ja myymäläkäyttöön, G. Westerberg.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Kellarikerroksen myymälät 1800-luvun jälkipuolella, 1880 levitetty Piispankadun siipeä n. 3 m ja jatkettu 1893 Rihkama-katuun asti. 1952 tehty Piispankadulta ovi.
(1952 kunnantalo Kaj Englund)

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.
Lähes alkuperäinen ulkoasu.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Merkittävällä paikalla näkymässä Vanhalta Apteekilta Kirkkokadulle. Muodostaa viereisen korttelin puurakennusten kanssa yhtenäistä kaupunkikuvaa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1953: liike- ja asuinrakennustontti, jonka pinta-alasta saa rakentaa $\frac{1}{4}$, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite.

KORTTELI 18, TONTTI 3

1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA

Mannerheimin- ja Piispankadun varren rakennukset 1800-luvun puolivälistä (piir. ei ole säilynyt)

2 TEHDYT MUUTOKSET

1880 Piispankadun sivurakennukseen ovi kadulta (siirretty hieman 1960) ja ikkuna Rihkamakadulle.

1919 tehdyt muutokset vaikuttaneet eniten päärakennuksen ulkoasuun (myymälän ovet, kulmaporras, ikkunoiden suurentaminen, pilasterit)

1937 Rihkamakadun varteen asuinrak.)

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Muodostavat näkymää Vanhalta Apteekilta Kirkkokadulle

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Vanhimpien rakennusten säilyminen suotavaa. Mahdollisissa uudisrakennuksissa otettava huomioon vanhan kaupungin miljö, korttelin 17 vanha rakennus sekä Vanha Apteekkitalo.

KORTTELI 19, TONTTI 1**1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA**

1866, I-kerr., puiset asuinrakennukset Rauhan- ja Papinkadun varteen sekä Rauhankadulle asuin- ja pakarirak., ulkorak. tontin perälle, (F. Bergström)

2 TEHDYT MUUTOKSET

1893, eteinen Papinkadun rakennuksen itäpäätyyn, 1896 katujen kulmaan uudisrakennus, jota laajennettu Papinkatua pitkin 1911 ja 1937, pakarirakennusta jatkettu 1898, ulkoasu säilynyt ehjänä

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Vanhan Porvoon ja empirekaupungin rajakohdassa, osana yhte-näistä ja ehjää Rauhankadun julkisivua.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Kadunvarsirakennusten säilyttäminen ensisijainen tavoite. Mahdollisissa uudisrakennuksissa otettava huomioon ympä-ristötekijät.

KORTTELI 19, TONTTI 2**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1895 päärakennus (sisältää kokoustilan) ja pienempi asuinrakennus Rauhankadun varteen sekä ulkorakennus. Nyberg
1896 asuinrakennus tontin peräosaan. J. Kullman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Ulkorakennuksen länsipäähän tehty pieni asunto ennen 1937.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Kadunvarsirakennukset ovat tyypillisiä aikansa edustajia. Ulkoasut säilyneet alkuperäisinä.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Vanhan Porvoon ja empirekaupungin liittymäkohdassa osana Rauhankadun ehjää katufasadia.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

1982 vahvistetussa asemakaavan muutoksessa tontti on osa yleistä pysäköintialuetta, kadunlaitaan saa rakentaa 1-kerr. liikerak.

6 SUOSITUS

Kadunvarsirakennusten säilyttäminen ensisijainen tavoite. Mahdollisissa uudisrakennuksissa huomioitava ympäristötekijät.

KORTTELI 19, TONTTI 3

- 1   RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

              1849. Asuinrakennus Mannerheimin- ja Rauhankadun kulmaan
              pakari- ja pesutuparakennus Rauhankadun varteen. G. Westerberg.
- 2   TEHDYT MUUTOKSET

              1890 kuistit pihanpuolelle, 1899 ovi Rauhankadulta, 1930-luvulla
              rakennettu pihalle 2-kerr. asuinrakennus. 1970-luvun ravintola-
              käyttö muutti rakennusten sisätiloja.
- 3   RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

              III   Merkittäviä rakennuksia, jotka ovat tyypillisiä aikansa edustajia.
- 4   RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

              Osana Rauhankadun ehjää katufasadia, Mannerheiminkadun
              puolella sekava kaupunkikuva.
- 5   ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

              Ak. 1982: tontille saa rakentaa 4-kerr. asuin-, liike- ja toimisto-
              rakennuksen.
- 6   SUOSITUS

              Mannerheiminkadun kaupunkikuvaa voidaan parantaa uudis-
              rakennuksella, joka sopeutuu Rauhankadun yhtenäiseen katu-
              näkymään.

KORTTELI 19, TONTTI 4

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1800-luvun jälkipuolella asuinrakennus Papinkadun varteen ja ulkorak. tonttia 1 vastaan. (ei ole säilynyt piir.)
1928 Kaivokadun varteen 3-kerr. tiilinen rapattu asuin- ja myymälärakennus, Ragnar Westman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1883 asuinrakennusta jatkettu Papinkatua pitkin, 1886 ovi Papinkadulta, ulkorakennuksessa muutoksia 1883-1928. (kadunpuol. pään runkoa levitetty ja tehty nykyäänkin oleva komea myymäläjulkisivu, Kullman)

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Tyypillisistä aikakautensa edustajia.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Papinkadun julkisivu yhtenäinen korttelin 19 kohdalla. Viereisen, rakentamattoman tontin puoleinen laita viimeistelemätön.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen kadunvarsirakennusten ensisijainen tavoite.
Jos tontti 5 osoitetaan pysäköintiin voidaan sen vastaiselle osalle rakentaa ympäristöön sopiva uudisrakennus.

KORTTELI 20

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1898 3-kerr. tehdasrak. Kaivokadun varteen tontille 2.
 1912 3-kerr. konttori- ja tehdasrak. Mannerheiminkadun ja
 Kaivokadun kulmaan, Schreck.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Tehdasrakennusta laajennettu useaan kertaan 1919, -25, -28,
 J.V. Rinne.
 1954, -58, Hytönen & Luukkonen.
 1962, -69, rkm. Kauno Virtanen.
 1969 korotettiin Schreckin suunn. rakennusta kerroksella,
 K. Virtanen.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Arvokkain osa Mannerheiminkadun ja Kaivokadun kulmassa.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Massiivinen, eri aikoina valmistunut rakennuskompleksi vaatii
 viereisiltä kortteleilta suurempaa tehokkuutta.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. vuodelta 1953, tonttitehokkuus $e = 3,3$, $1/6$ osa tontin
 pinta-alasta valopihaa, kadun reunassa rak.korkeus enintään
 $\frac{3}{4}$ kadun leveydestä.

6 SUOSITUS

Schreckin suunnitteleman osan säilyminen suotavaa. Korttelin
 koillisnurkkaus vaatii täydennystä.

KORTTELI 21, TONTTI 1**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1850 empiretyylinen asuinrakennus katujen kulmaan sekä tontin perälle ulkorakennus. G. Westerberg.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Asuinrakennus laajennettu 1899 ja 1912 Papinkadun varrella, ikkunamuutoksia, ulkorakennuksen pohjoispäähän 1912 tiilinen pesutupa joka muutettu 1931 hellahuoneeksi.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Alkuperäinen empireasu säilynyt ikkunamuutoksia lukuunottamatta. Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Mannerheiminkadun luoteispuolella Linnankoskenkadun varren vanhat puutalokorttelit ovat suurimmaksi osaksi muuttuneet tai muuttumassa kerrostaloalueeksi.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

V. 1977 vahvistettu asemakaava sallii 3-kerr. asuinrak. sekä 1-kerr. pysäköintitilan rakentamisen.

6 SUOSITUS

Alueen yhtenäistäminen tulevaisuudessa edellyttää kerrostalon rakentamista.

KORTTELI 21, TONTTI 2

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1846 Linnankoskenkadun varteen asuinrakennus (karoliininen pohjakaava, empire ulkoasu), pakarirakennuspääty kadulle, pihalle pesutuparakennus sekä tontin perälle ulkorakennus, portti. G. Westerberg.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1866 pakarirak. laajennettu ja muutettu asuinrak. ja v. 1916 tehty siihen myymälä, jonka aikaiset ikkunamuutokset on palautettu alkuperäiseen asuun.

1871 päärakennukseen pihan puolelle kuisti.

1957 ulkorak. muutoksessa tehty pannuhuone kellariin, maantasokerrokseen 3 pientä asuntoa sekä saunatilat.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja. Ikkunamuutoksia lukuunottamatta alkuperäinen ulkoasu säilynyt.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Linnankoskenkadun katukuva on sekava, koska puutalokorttelit ovat muuttuneet osittain kerrostaloiksi.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1977 sallii 3-kerr. asuintalon rakentamisen kadun varteen sekä pihatason alaisen pysäköintitilan tekemisen. Toteuttaminen edellyttää olemassa olevien rakennusten purkamista.

6 SUOSITUS

Tulevaisuudessa kerrostalo yhtenäistää alueen katukuvaa.

KORTTELI 22, TONTTI 1

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1900 2-kerroksinen myymälä-asuinrakennus, 1. krs tiiltä (myymälät) 2. krs puuta (asunnot).
Piharakennus puuta (talli, vaunuvaja, pesutupa, käymälät, talonmiehelle hellahuone). Yrjö Sadenius.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Myymälöiden ikkunat muutettu yksiruutuisiksi, sisäseinämuutoksia.
Piharakennuksessa laajennuksia ja muutoksia (ollut mm. verstaana).

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Sijaitsee merkittäväällä paikalla sillan pielessä ja osana Jokikadun arvokasta miljöötä.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Päärakennus säilytetään, pihalle uudisrakennus.

KORTTELI 22, TONTTI 2

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1903 3-kerroksinen, jugendtyylinen myymälä-asuinrakennus tiilestä (1. krs: myymälä, kummassakin ylemmässä kerroksessa kaksi asuntoa). John Zetterqreutz.
 Piharakennus v. 1900 sähkölaitoksen konehuoneeksi.
 Johannes Kullman. Laajennettu ja muutettu useaan otteeseen.
 Sitä on käytetty verstaana, autotallina ja varastona.
 Piharakennus tonttia I vastaan (pesutupa, käymälät, varasto) tiilestä 1903. John Zetterqreutz.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Päärakennus: 1905 julkisivumuutos myymälän ovi.
 1954-55 suuret asunnot ja 1. krs muutettu pieniksi asunnoiksi (8 kpl/krs), keskuslämmitys,
 1. krs: myymälän ovet poistettu ja ikkunoiden alareunaa nostettu.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

II Merkittävä rakennus, jonka miljööarvo on erittäin suuri ja rakennustaiteellinen arvo suuri. Harvoja jugendrakennuksia Porvoosa, ulkoasu lähes entisellään.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Sijainti merkittävä Jokikadun varrella.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Päärakennus säilytetään. Myymälöiden sijoittaminen 1. kerrokseen mahdollistaisi alkuperäisen ulkoasun. Pihan puolelle uudisrakennus.

KORTTELI 22, TONTTI 3

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1852 yksikerroksinen empiretyylinen asuinrakennus (yksi asunto) Jokikadun varteen, sisäänkäynti pihan puolelta. G. Westerberg. 1936-37 piirakennus: autotalleja (pieni asuin- ja talousrakennus tontin 2 rajalta purettu).

2 TEHDYT MUUTOKSET

1909 asuinrakennus jatkettu Jokikadulla: eteinen ja huone, Lundinkadulla: myymälätiloja, konttori ja 2 huonetta. Kullman. 1904-1929 julkisivumuutoksia: seinien alaosan pystyaukkoitus, ikkunoiden alentaminen (myymälätilat), ovet kadulta.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

II Puurakennus merkittävä rakennus, jonka miljööarvo on erittäin suuri. Uudempi rakennus kaupunkikuvaan sopimaton.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Sijainti Jokikadun varrella merkittävä. Rakennukset ovat matalia verrattuna viereisiin Jokikadun rakennuksiin.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Puurakennus voidaan korvata uudella kaksikerroksisella puurakennuksella, jonka ulkoasu tulee suunnitella Lundinkadun vastakkaisella puolella olevaan rakennukseen sopeutuvaksi ja jonka räystääskorkeuden tulee olla likimain samalla korkeudella tämän talon räystääskorkeuden kanssa.

KORTTELI 22, TONTTI 5

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1907 3-kerroksinen rapattu tiilinen asuin- (2. ja 3. krs: 3 asuntoa)
ja myymälärakennus (1.krs), jugend. John Zettergreutz.
Piharakennus 1937 leipomotiloiksi.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Julkisivumuutoksia 1938, -51, -61: ikkunajakoa yksinkertaistettu.
1956-58 asunto ullakkokerrokseen ja torniin.
1972 3-kerr. laajennus pihan puolella (liike- ja asuintiloja).

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

II Merkittävä rakennus, jonka rakennustaiteellinen arvo on suuri.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Ympäristössä erityyylisiä rakennuksia. Kaupunkikuvaa rikastuttava
torneineen.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilytetään, korjausten yhteydessä pyrittävä ulkoasun entistä-
miseen. Piharakennus voidaan korvata uudella rakennuksella.

KORTTELI 22, TONTTI 6

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1892 1-kerroksinen, puinen, nikkarityylinen, vinkkeliasuin-rakennus (2 asuntoa) katujen kulmaan.
Helsinkiläinen Kiseleff's arkitektbyreau.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1913 Runeberginkadulla ikkunan kohdalle ovi, nykyinen ovi peräisin vuodelta 1938, jolloin Borgåbladetin toimitus ja paino siirtyivät tähän rakennukseen.
Ullakolle rakennettu toimistohuoneita 1947 ja 1965 (kattolyhdyt).
Alkuperäinen ulkoasu säilynyt hyvin.
1955 rakennettu Lundinkadun varteen uusi 2-kerr. painosali, jota korotettiin 1968.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Puurakennus merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Ympäristössä eri tyyllisiä rakennuksia. Liittyy Lundinkadun puu-arkkitehtuuriin. Uudisrakennuksen julkisivu sopimaton.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Puurakennuksen säilyminen ensisijainen tavoite.
Painosalirakennusta pyrittävä sopeuttamaan ympäristöönsä julkisivumuutoksella.
Mahdollinen viereisen tontin uudisrakennus voi parantaa joen puoleista julkisivua.

KORTTELI 23, TONTTI 2

- 1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1903 3-kerr. jugendtyylinen myymälä-asuinrakennus.
Usko Nyström- Petrelius Penttilä.
- 2 TEHDYT MUUTOKSET

Rakennuksessa v. 1965 tehty muutos (ikkuna- ja ovimuutokset, korottaminen kerroksella, jyrkän harjakaton muuttaminen) on pilannut ulkoasun.
- 3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

IV Muutoksilla pilattu vanha rakennus.
- 4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Katujulkisivu on rikkonainen. Sekavuutta aiheuttavat toisiinsa sopimattomat rakennukset ja aukot katutilassa.
- 5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

v. 1977 vahvistettu asemakaava sallii osin 2- osin 4-kerr. liike- ja asuinrak. (asuntoja kork. 1/3) rakentamisen.
Vanha rakennus poistuva.
- 6 SUOSITUS

Korvataan ympäristöä eheyttävällä uudisrakennuksella.

KORTTELI 23, TONTTI 4**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1844 tiilinen 1-kerr. varastorakennus Piispankadun varteen.
1876 tiilinen 2-kerr. asuinrak. Mannerheiminkadun varteen
tontista 1 lähtien.
1940 3-kerr. liikerak. katujen kulmaan.
Yngve Lagerblad.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1930-luvulla muutettu asuinrak. 1. krs myymäläksi, ikkuna-
muutos,
1934 varastorakennuksessa julkisivumuutos: myymäläikkunat.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

IV Muutokset ja uudempi rakennus hävittäneet alkuperäisen ilmeen.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Kaupunkikuva hajanainen, eri aikakausien rakennuksia ei ole
sovitettu yhteen.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. vahvistettu v. 1977, asuin- ja liikerakennusten korttelialue
(asuntoja enintään 1/3). Tontilla olevat rakennukset poistuvat.

6 SUOSITUS

Korvataan miljöötä eheyttävällä uudisrakennuksella.

KORTTELI 24, TONTTI 1

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

Piispankadulle työntyvä vanhin osa rakennettu 1821 - 1822
sokeritehtaaksi.
(1841 sen osti apteekkari Hougberg)
1844 ulkorakennus.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1911 apteekkitaloa jatkettu 3-kerr. samantyyllisellä osalla
Valter Thomé.
Pienehköjä muutoksia 1938, 1939, 1940.
Piispankadun aita 1972, pieni liikerakennus apteekkitalon
edessä 1965.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

I Vanha osa rakennustaiteellisesti arvokas, jatko-osalla erittäin suuri
miljöoarvo.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Rakennuksen vanhin osa poikkeaa empirekaavasta, koska se
on sijoitettu tätä aikaisemman kaupunkirakenteen mukaan.
(Kaupunkikuvaa rikastuttava). 60-luvun rak. ympäristöönsä sopimaton.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

V. 1977 vahvistettu asemakaavan toteutuminen edellyttää
tontilla olevien rakennusten purkamista.

6 SUOSITUS

Päärakennus laajennuksineen säilytetään. Edessä oleva liike-
rakennus poistetaan. Tilalle voidaan sijoittaa esim. miljööseen
sopiva kioskirakennus (ks. vanhat kuvat rakennustarkastuksen
arkistossa).
Piharakennus voidaan korvata uudella.

KORTTELI 24, TONTTI 5

- 1   RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

              1919 elokuvateatteri.
              J.V. Rinne ja kumpp.
- 2   TEHDYT MUUTOKSET

              1938 laajennus kadun puolella, jolloin näyttävä julkisivu
              hävisi.
- 3   RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

              IV   Muutoksilla pilattu vanha rakennus.
- 4   RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

              Liikekeskustan ydinaluetta, katukuva sekava ja hajanainen.
- 5   ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

              Ak. 1977, sallii kaksikerroksisen liikerakennuksen.
              Toteutuminen edellyttää vanhan rakennuksen purkamista.
- 6   SUOSITUS

              Uudisrakennuksella voidaan kohentaa miljöötä.

KORTTELI 24, TONTTI 6

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1888 asuinrakennukset Lundin- ja Rauhankadun varteen,
ulkorakennus, pääty Lundinkadulle.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1905 tulisijamuutos,
1914 katujen kulmaukseen liikehuoneisto, julkisivumuutoksia,
1919 ulkorak. kadun puol. päätyyn liikehuoneisto, julkisivu-
muutoksia,
1923 laboratoriorakennus pihalle,
1924 julkisivumuutoksia,
1931 sis.käynti liikkeeseen rak. kulmasta.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Tyypillinen aikakautensa edustaja, jossa myöhemmin tehdyt
muutokset sopeutuvat kokonaisuuteen.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Torin ympäristö ja Lundinkadun varsi on tehokkaasti rakennettua.
Ko. tontin rakennukset ovat yksittäinen, muista poikkeava, ryhmä.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

V. 1977 vahvistetun kaavan toteutuminen edellyttää rakennusten
purkamista.

6 SUOSITUS

Uusi rakennus eheyttäisi tältä osin kaupunkikuvaa.

KORTTELI 25, TONTTI 1

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1917 4-kerroksinen tehdasrakennus Rauhankadun varteen,
klassistinen. Gösta Juslén.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1932 muutettu I-krs kauppahalliksi, II-IV krs 2-3 h+k
asuntoja, ikkunamuutoksia.
1938-39 liike- ja asuinrakennus Mannerheiminkadun varteen,
vanhan osan ikkunajakoa yksinkertaistettu. Toivo Löyskä.
1946-65 pieniä julkisivu- ja väliseinämuutoksia. 1969 vanhan
osan II krs myymälätiloiksi.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Vanha osa edustaa varhaista 20-luvun klassismia, jota on
vähän Porvoossa.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Rakennusmassaltaan riittävä liikekeskustan alueella.
Viereisellä tontilla (2) uudisrakennus parantaisi katutilaa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1982, rak.kielto vuoden 1983 loppuun.
Rauhankadun ja Mannerheiminkadun rakennukset ovat rakennus-
rajan sisäpuolella.

6 SUOSITUS

Vanhan osan säilyttäminen ensisijainen tavoite.
Tontin 2 kadunvarteen uudisrakennus.

KORTTELI 25, TONTTI 4

- 1   **RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

              1877 kansakoulu Mannerheimin- ja Kaivokadun kulmaan,
              ulkorakennus tontin perälle. Sjöström.
- 2   **TEHDYT MUUTOKSET**

              Muutoksia sisätiloissa ja pihan puolella.
- 3   **RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO**

              II   Merkittävä rakennus, jonka miljööarvo on merkittävä ja
                      rakennustaiteellinen arvo suuri
- 4   **RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA**

              Yhtenäinen kaupunkikuva Kaivokadun vanhojen rakennusten
              kanssa. Mannerheiminkadun sekavassa kaupunkikuvassa pieni
              rakennusmassavolyymi.
- 5   **ASEMAKAAVALLINEN TILANNE**

              Vuonna 1977 vahvistetun asemakaavan mukaan 3-4-kerr. liike-
              ja toimistorakennusten korttelia. Nykyinen päärakennus sijoittuu
              rak.alalle, ulkorakennuksella ei ole rak.alaa.
- 6   **SUOSITUS**

              Säilytettävä. Hyväkuntoinen, komea ulkoasu hyvin säilynyt.
              Piharakennuksen paikalle voidaan tehdä uudisrakennus.

KORTTELI 25, TONTTI 5

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1846 asuinrakennus kadun varteen (+toinen asuinrak. pääty kadulle + ulkorak. tontin 4 rajalle), empire. G. Westerberg.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1847 laajennus pihanpuolella,
1896 samoin,
1892 julkisivumuutoksia, J. Kullman.
sisätilamuutoksia 1892, 1896, 1915.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Muodostaa yhtenäistä kaupunkikuvaa läheisten ikäistensä rakennusten kanssa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1977: yleisten pysäköintilaitosten korttelialuetta, jolle saa sijoittaa liikekerrosalaa. 1-kerroksinen rakennusala vain osittain nykyisen rakennuksen kohdalla, joten sen mukaan rak. purettaisiin. Rakennus on toimistokäytössä.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite. Avonaista katutilaa eheyttävä pysäköintialueen kohdalla uudisrakennuksella.

KORTTELI 26, TONTTI 1

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1890 1-kerroksinen rakennus Porvoon Raittiusyhdistykselle, sekä ulkorakennus. Frans Nyberg.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1923 julkisivumuutos (juhlavampi sisäänkäynti; pilasterit, frontoni) viistekulmainen kuori salin päähän, pihan puolelle, R. Finnilä.
1925 rakennusta jatkettu Kaivokatua pitkin 3 h + k asunnolla. Frans Nyberg, Wickström).
1966 pannuhuone kellariin.
1938 tontille 1-kerr., tiilinen bensiinirakennus.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Päärakennus merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Muodostaa yhtenäistä näkymää viereisten rakennusten kanssa. Huoltoasema rikkoo kaupunkikuvaa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1977; liike- ja asuinkerrostalojen korttelialuetta (4-kerr. 1/3 asuntoja, 1/3 yleisiä kokoustiloja). Pieni osa nyk. rakennuksesta kerrosalan ulkopuolella.

6 SUOSITUS

Kaivokadun rakennus säilytetään, huoltoasema pois, tonttia 4 vastaan mahdollinen uudisrakennus.

KORTTELI 26, TONTTI 2

- 1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1893 nikkarityylinen tiilikellarillinen asuinrakennus sekä
ulkorakennus. Elias Schauman.
- 2 TEHDYT MUUTOKSET

1894 parveke pihalle päin,
1943 tulisijamuutoksia,
1949 kellarikrs suurennettu ikkunoita (Uusimaa),
1960 uudisrak. tontin 3 rajalle.
- 3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.
- 4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Vanha rakennus muodostaa yhtenäistä kaupunkikuvaa viereisten
rakennusten kanssa.
- 5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. 1977; liike- ja asuinrakennusten korttelialue (osittain 1-
ja osittain 4-kerroksinen rakennus). Rakennusala ei noudata
olemassa olevien rakennusten sijaintia.
- 6 SUOSITUS

Vanhan rakennuksen säilyttäminen ensisijainen tavoite. Vauriot
ja niiden aiheuttajat korjattava kiireellisesti. Mahdollisissa uudis-
rakennuksissa ottava huomioon läheiset vanhat rakennukset.

KORTTELI 26, TONTTI 4**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1897 puiset asuinrakennukset Mannerheiminkadun ja Linnankoskenkadun varteen, tontin perälle ulkorakennus. J. Kullman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Kaikissa rakennuksissa tehty paljon julkisivu- ja väliseinämuutoksia. Linnankoskenkadun rakennusta on muutettu v. 1955 niin että vain hirsiseinät ovat vanhaa.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Mannerheiminkadun varrella merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

IV Linnankoskenkadun rakennus muutoksilla pilattu.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Katujen risteysalue on kaupunkikuvallisesti rikkonainen.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Tontille voi rakentaa 2- ja 4-kerroksisen liike- ja asuin (1/3) rakennuksen. Kaavan toteutuminen edellyttää olemassa olevien rakennusten purkamista.

6 SUOSITUS

Rakennusten säilyttäminen ei ole välttämätöntä.

KORTTELI 27, TONTTI 3

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1862 asuinrakennus Linnankoskenkadun varteen, empiretyyli, leivin-pesutuparakennus tontin keskelle sekä ulkorakennus tontin perälle. G. Strane.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1871 Suomalainen Meijeri Osakeyhtiö jatkoi päärakennusta ja teki siipirak. pihalle päin, entinen leivintupa siirrettiin siiven päähän.

1880 ovi kadulta,

1899 asuntokäyttöön, uusnessanssi julkisivu.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Ympäristössään yksittäinen vanhan rakennuskannan edustaja uudempien ja korkeampien rakennusten välissä. Hajottaa kaupunkikuvaa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Vanha kaava v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Korkeampi uudisrakennus eheyttäisi kaupunkikuvaa.

KORTTELI 28, TONTTI 5**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1849 asuinrakennukset Jokikadun ja Lundinkadun varteen.
P.Chr. Liebert.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Jokikadun rakennukseen tehty siipi pihan puolelle 1885,
1892 Lundinkadun rakennuksessa julkisivumuutos: T-ikkunat,
seinien ylä- ja alaosaan pystylauditus. Näiden lisäksi tehty
pieniä väliseinämuutoksia.
Uusi koulurakennus 1960-62. Hilding Ekelund.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Rakennukset ovat tyypillisiä aikansa edustajia.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Rakennukset ovat osana Jokikadun arvokasta miljöötä.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak.1961. Rakennusalat uuden koulurakennuksen kohdalla ja
Jokikadun varrella. Vesikaton ylimmän kohdan korkeus määri-
telty (Jokik. 6,00 m). Kumpikaan vanhoista rakennuksista ei
sisälly kokonaisuudessaan rakennusalaan.

6 SUOSITUS

Vanhat rakennukset säilytettävä. Uuden koulurakennuksen
säilyttämismahdollisuus on otettava huomioon.

KORTTELI 28, TONTTI 6**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1849 asuinrakennus Jokikadun ja Raatihuoneenkadun kulmaan, tiilinen holvattu pohjakerros, puinen asuinkerros, (Raatihuoneenkadun varteen leivintupa-asuinrakennus, tontin perälle ulkorak.). Albert Edelfelt.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1889 julkisivut nikkarityyliksi, T-ikkunat,
1907 tiilinen, 2-kerr. lisärakennus pihan puolelle. J. Kullman.
1913 väliseinä- ja tulisijamuutoksia.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

I Rakennustaiteellisesti arvokas rakennus.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Jokikadun arvokasta katukuvaa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Kaava v. 1911, rak.järjestys, rakennuskielto v. 1983 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilytetään. Tontille voidaan osoittaa lisärakennus.

KORTTELI 29, TONTTI 1**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1914 Säästöpankkirakennus (kellari + 3 kerrosta; liike-,
toimisto- ja asuintiloja), julkisivut punaista graniittia.
Puiston laitaan talonmiehen asunto. Walter & Ivar Thomé.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Lundinkadulta poistettu ovi 1934 ja portaat 1939.
1957 seurakuntatalo: väliseinämuutoksia. Porttimuutos 1969.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

I Rakennustaiteellisesti arvokas rakennus.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Miljöössään merkittävin rakennus.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Vanha kaava 1911, rak.järjestys, rakennuskielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilytettävä.

KORTTELI 29, TONTTI 3

1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA

1876 asuinrakennus (empiretyyli: aumakatto, 6-ruut. ikkunat, karoliinisen kaavan muunnelma) Runeberginkadun varteen.
C.F. Bergström.

1877 leivintupa-asuinrakennus puiston laitaan. (tonttia 6 vastaan oleva ulkorak. v. 1944), Raatihuoneenkadulle 1935 1-kerr.
konttori- ja asuinrakennus.
P.M. Blomstedt.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1800-luvun lopulla harjakatto ja julkisivun koristeet, rakennusta jatkettu 1929 n. 6 m,
1934 ullakkohuoneita. Uudemmassa as-rak. muutoksia 1948 ja -51.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Runeberginkadun varrella merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Sijaitsee Runebergin puiston laidassa. Läheisillä tonteilla on huomattavasti suuremmat rakennusmassat.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rakennuskielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Yllämainitun rakennuksen säilyminen suotavaa, muuten uudisrakentamisella yhtenäistettäisiin Raatihuoneenkadun näkymää.

KORTTELI 29, TONTTI 4

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1915 2-kerroksinen liike- ja asuinrakennus (kellari, pankki, asunto). Berthel Forsius.
Tontille v. 1960 4-kerr. asuin- ja liikerakennus. Niilo Kokko.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Sisätilamuutoksia 1922, -23, -67, -74.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

I Rakennustaiteellisesti arvokas rakennus

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Näkyvällä paikalla torin ja Runebergin puiston laidassa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Vanha osa säilytettävä. Uuden rakennuksen julkisivusaneerauksella pyrittävä sopeuttamaan se paremmin vanhaan arvokkaaseen rakennukseen.

KORTTELI 29, TONTTI 6**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1934 3-4-kerroksinen liikerakennus (Borgå svenska gård).
Jung & Jung.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Elokuvateatteri 1940, ulkoporras puiston puolelle,
1973 puiston puolella terassi katettu.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Merkittävällä paikalla torin ja Runebergin puiston laidassa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyminen ensisijainen tavoite. Muutoksien yhteydessä pyrittävä alkuperäiseen ulkoasuun.

KORTTELI 32, TONTTI 1

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1846 asuinrakennus Linnankoskenkadun varteen, karoliinisen pohjakaavan muunnelma, empire ulkoasu. Leivintupa -ulkorakennus tontin 2 rajalle G. Westerberg.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1878 siipirakennus Lundinkadun varteen, johon sijoitettiin mm. leivintupa. Ulkorakennuksesta tehty asuntoja 1932-36. Muutettu toimistoiksi 1973-75.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osa kaupunginpuiston laidan yhtenäistä katujulkisivua.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rakennuskielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite.

KORTTELI 32, TONTTI 2

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLİ, SUUNNITTELIJA

1886, asuinrakennus Linnankoskenkadun varteen, uusrenesanssi, ulkorakennus tontin perälle.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1898 kaakkojspäättyyn eteinen, väliseinämuutoksia; 1917 luoteispään eteisen laajennus katuun asti ja ovi kadulta, 1923 ullakon ikkunat kattolappeeseen, 1936 luoteispäähän laajennusosa lisäksi kiinni tontin 2ajaan, 1980 muutettu kaupungin toimistotiloiksi.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osa Kaupunginpuiston laidan yhtenäistä katujulkisivua.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite.

KORTTELI 32, TONTTI 3

- 1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA
1912 asuinrakennus kadun varteen, pieni asuinrakennus pihalle ja
ulkorakennus tontin perälle. Wfljottkampf.
- 2 TEHDYT MUUTOKSET
Tehty vähäisiä sisätilamuutoksia.
- 3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO
III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.
- 4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA
Osa Kaupunginpuiston laidan yhtenäistä katujulkisivua.
- 5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE
Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.
- 6 SUOSITUS
Säilyttäminen ensisijainen tavoite.

KORTTELI 32, TONTTI 4**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1876 asuinrakennus Linnankoskenkadun varteen, empire, leivintupa-
rakennus tontin 3 rajalle, pääty kadulle, ulkorakennus tontin perälle.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Sisätilamuutoksia, 1977 kaupungin virastokäyttöön.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osa Kaupunginpuiston laidan yhtenäistä katujulkisivua.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite.

KORTTELI 33, TONTTI 3**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1800-luvun keskivaiheilta empiretyylinen asuinrakennus ja pakari-rakennus.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1888 tulisijamuutos, 1919 tulisija- ja väliseinämuutoksia.
1800-luvun lopulla uusrenessanssivuoraus ja T-ikkunat.
1968 piharakennus muutettu asunnoiksi.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Jokikadun arvokasta miljöötä.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1973 sallii 3-kerr. asuintalon rakentamisen Joki- ja Aleksanterinkadun varteen. Toteutuminen edellyttää olemassa olevien rakennusten purkamista.

6 SUOSITUS

Jokikadun rakennukset säilytettävä. Tontille voidaan osoittaa lisärakennusoikeutta.

KORTTELI 33, TONTTI 5**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1935 Porvoon seurakuntatalo, klassistinen, 2-kerrosta.
Lars Sonck.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1937, 1952 piharakennuksia.
1961 muutoksia sisäpuolella.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka edustaa Porvoossa harvinaista tyyliä.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Ei ole ristiriidassa ympäröivien rakennusten kanssa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1973: seurakunnallisten rakennusten korttelialuetta,
3-kerrosta, nykyinen rakennus on rakennusalueen sisäpuolella.

6 SUOSITUS

Ensisijainen tavoite säilyttäminen.

KORTTELI 35, TONTTI 1

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1892 Porvoon Raatihuone
C.R. Rosenberg & arkitekturbyrå, Helsinki.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1968 lähtien tehty sisäisiä muutoksia, jotka eivät ole olennaisesti muuttaneet alkuperäistä huonejärjestystä.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

I Rakennustaiteellisesti arvokas rakennus.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Sijainti torin laidassa puistikon takana. Rakennus ja puisto muodostavat ehjän kokonaisuuden.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak.v. 1970. Kaupungintalo ja puisto otettu huomioon kaavassa, mutta niillä ei ole säilyttämismääräystä.

6 SUOSITUS

Säilytettävä puistoineen.

KORTTELI 35, TONTTI 2**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1908 asuinrakennus kadun varteen ja ulkorakennus tontin perälle, jugend-aiheita. Artur Kullman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1911 jatkettu asuinrakennus kaakkoispäädystä, J. Kullamn. 1967-68 muutettu toimistotiloiksi.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Ei muodosta minkään muun vanhan rakennuksen kanssa merkittävää kokonaisuutta.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1970. Kunnallisteknillisten rakennusten korttelialuetta, jolle saa rakentaa 500 auton säilytyspaikan. Kaavan toteuttaminen edellyttää olemassa olevan rakennuksen purkamista.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ei ole tarpeellista kulttuurihistoriallisista tai kaupunkikuvallisista syistä.

KORTTELI 36, TONTTI 2**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1891 asuinrakennus kadun varteen, uusrenessanssi. (Olemassa oleva ulkorakennus vuodelta 1915). Aksel A. Karells.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Rakennusta on jatkettu kaakkoispäästä 1908, frontonit (J. ja A. Kullman) sekä luoteispäädystä eteisellä 1911. 1950-luvun lopulla asuntoja muutettu myymälätiloiksi, jolloin ikkunoita on suurennettu ja tehty ovia kadulta.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Kortteli 36 on säilynyt yhtä tonttia lukuunottamatta empire-kaavan jälkeisessä asussa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyminen ensisijainen tavoite. Tontin perälle voidaan rakentaa ympäristöön sopiva uudisrakennus.

KORTTELI 36, TONTTI 3**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1897 asuinrakennus Aleksanterinkadun varteen. J.E. Johansson.
1910 kellarillinen asuinrakennus Rauhankadun varteen. J.E. Johansson.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1951 Aleksanterinkadun rakennusta jatkettu, myös ullakolle asuintiloja (ikkunat räystäään alle). Ulkorakennus purettu 1950- tai 1960-luvulla.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Aleksanterinkadun varren yhtenäistä katujulkisivua.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyminen ensisijainen tavoite. Tontin peräosaan voidaan sijoittaa ympäristöön sopiva uudisrakennus.

KORTTELI 36, TONTTI 4**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1853 asuinrakennus Raatihuoneenkadun varteen katujen kulmasta lähtien, asuinrakennus Kaivokadun varteen, empiretyyli, sekä ulkorakennus tonttia 5 vastaan. G. Westerberg.
1910 myymälä- asuinrakennus Raatihuoneenkadun varteen (1 krs tiiltä, toinen puuta; matkustajakoti) J.E. Johansson.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Kaivokadun rakennuksen runkoa levitetty, ulkorakennukseen muutettu osittain tiiliseinät, asunto 1907. 1923 Kaivokadun rakennuksen runkoa levitetty uudestaan, katujulkisivussa päätyaihe ikkunamuutos T-mallin muunnos, J. Kullman.
1954 ikkunamuutos Raatihuoneenkadun uudemman rakennuksen myymäläkerroksessa.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Kaupunginpuiston laidan ja Kaivokadun yhtenäistä kokonaisuutta.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilytettävä ensisijaisesti. Ulkorakennusten paikalle voidaan osoittaa lisärakennusala. Uudisrakennusten sopeuduttava miljööseen.

KORTTELI 36, TONTTI 5**1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA**

1893 suurempi ja pienempi asuinrakennus Kaivokadun varteen,
uusrenessanssi, ulkorakennus tontin perälle. J. Kullman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

- arkistossa ei ole piirustuksia muutoksista.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Kaivokadun yhtenäistä kokonaisuutta.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilytettävä ensisijaisesti. Lisärakennusoikeutta tontille.
Uudisrakentaminen sopeutettava miljööseen.

KORTTELI 36, TONTTI 6**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1897 asuinrakennus Kaivokadun varteen, uusrenessanssi, ja
ulkorakennus tontin perälle. J. Westerlund.
1901 2-kras asuinrakennus (1. kerros tiiltä) Kaivokadulle
risteyksestä lähtien, uusrenessanssi. J. Kullman.
1902 1-kras asuinrakennus Aleksanterinkadun varteen, uusrenes-
sanssi. J. Kullman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Ulkorakennus, mol. päihin rakennettu tiilinen jatke 1901.
1952 kulmarakennus paloi, tiilinen 1 krs jätettiin paikoilleen.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Kaivokadun ja Aleksanterinkadun yhtenäistä katufasadia.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rakennuskielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Kokonaiset rakennukset säilytettävä ensisijaisesti, risteykseen
miljööseen sopiva uudisrakennus. Ulkorakennuksen tilalle voidaan
osoittaa lisää rakennusoikeutta.

KORTTELI 37, TONTTI 1**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

Rakennettu todennäköisesti 1880-luvulla (piir. ei ole säilynyt).

2 TEHDYT MUUTOKSET

1979 muutettu päiväkodiksi.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Kaupunginpuiston laidan ja Kaivokadun yhtenäistä miljöötä.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak. järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite.

KORTTELI 37, TONTTI 2**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1896 asuinrakennus Kaivokadun varteen (uusrenessanssi), ulkorakennus sekä leivintuparakennus ovat vuodelta 1891.
Aksel A. Karell. Tontin 1 puoleiseen kulmaan pesutuparakennus v. 1902 (J. Kullman) 1905 pihalle tiilestä ja ristikkopuista kaivorakennus (J. Kullman).

2 TEHDYT MUUTOKSET

1910 osa ulkorakennuksesta muutettu asunnoksi, kaivorakennusta on jatkettu. Vuonna 1913 ovi kadulta.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Kuuluu Kaivokadun yhtenäiseen miljööseen.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak. kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensisijainen tavoite. Pakottavasta syystä voidaan korvata ympäristöön sopivalla uudisrakennuksella. Tontille voidaan osoittaa lisärakennusoikeutta.

KORTTELI 37, TONTTI 3

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1911 puinen asuinrakennus Kaivokadulle risteyksestä lähtien, jugendvaikutteisia koristeaiheita, kaksi sisäänkäyntiä Kaivokadulta, yksi katujen kulmauksesta, ulkorakennus tontin perälle.
J. Kullman.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1912 asuinrakennusta jatkettu pitkin Kaivokatua, kulmasisäänkäynti, ulkorakennukseen vinkkeli leivintupajatke. J. Kullman.
1916 eteisiä ja ulkorakennukseen tontin 2 puolelle tiilinen lisärakennus. J. Kullman. 1934 Aleksanterinkadun puolella sisäänkäynti päädyistä, kulmaoven paikalle ikkuna (J. Kullman).
1957 piharakennuksessa leipomo.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Kuuluu Kaivokadun sekä Aleksanterinkadun yhtenäiseen katujulkisivuun.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen asuin- myymälä rakennuksen ensisijainen tavoite.
Tontille voidaan osoittaa lisärakennusoikeutta.

KORTTELI 37, TONTTI 4**1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA**

1916 2-kerr. tiilinen verstaarakennus tontin 1 rajalle.
Oscar Lundell. 1928 tontin 5 rajalle tiilinen autotallirakennus.
1945 2-kerr. asuinrakennus Raatihuoneenkadun varteen.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Asuinrakennus 1960 ullakolle asuintiloja, 1968 asunnoissa ja julkisivuissa muutoksia.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.
(tehdasrakennus)

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Kaupunginpuiston laidan yhtenäistä miljöötä. Raatihuoneenkadun ja Linnankoskenkadun kulmauksessa rakennusmassaa vaativa 'aukko'.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak. järjestys, rak.kielto v. 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Tehdasrakennus: säilyttäminen ensisijainen tavoite. Asuinrakennus ei ole merkittävä. Tontille rakennusoikeutta Linnankoskenkadun varteen olemassa olevaan ympäristöön sopivalle rakennukselle.

KORTTELI 37, TONTIT 5 JA 6**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

1902 tiilinen tehdasrakennus (leikkikalutehdas) tontille 6.
Yrjö Sadenius.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1912 muutettu kouluksi (naisopisto), julkisivut muuttuneet huomattavasti, J. Kullman. Tontille 5 rakennettu laajennus v. 1963.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.
(vanha osa)

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Liittyy Aleksanterinkadun vanhaan katujulkisivuun.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1960: yleisten rakennusten tontti, jonka pinta-alasta saa käyttää 5/12 rakentamiseen, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Vanha osa säilytettävä ensisijaisesti.

KORTTELI 38, TONTTI 1**1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA**

Asuinrakennus Linnankoskenkadun varrella sekä osa ulkorakennuksesta 1800-luvulta. 1916 2-kerr. (1. krs tiiltä, 2. krs puuta) asuinrakennus Raatihuoneenkadun varteen (J.V. Rinne).

2 TEHDYT MUUTOKSET

1930 2-kerroksisen asuinrakennuksen ullakolle koillispäähän asuinhuone.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Kuuluu osana Linnankoskenkadun yhtenäiseen miljööseen. Katujen kulmaus rakentamisajan käytännöstä poiketen avoin.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Säilyttäminen ensiarvoinen tavoite. Linnankoskenkadun varteen ja tontin perälle voidaan osoittaa rakennusoikeutta ympäristöön sopivalle uudisrakennukselle.

KORTTELI 38, TONTTI 2

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1882 puinen asuinrakennus Linnankoskenkadun varteen, leivintuparakennus, pääty kadulle, sekä ulkorakennus tontin perälle.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1887 eteinen päärakennuksen luoteispäähän, uusrenessanssivuoraus. Leivintuparakennus jatkettu v. 1937 n. 3,5 m. Vuosina 1953 ja 1956 ulkorakennuksen tilalle tehty 2-kerr. asuinrakennus.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja. (Vanhat rakennukset)

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Osana Linnankoskenkadun yhtenäistä katujulkisivua.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1911, rak.järjestys, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Vanhojen rakennusten ensisijainen tavoite säilyttävä. Voidaan korvata ja tontin perälle rakentaa ympäristöön soveltuva uudisrakennus.

KORTTELI 38, TONTTI 3**Rakennukset purettu.****4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA**

Tontti liittyy välittömästi Kaupunginpuiston laidasta alkavaan Linnankoskenkadun yhtenäiseen kaupunkikuvaan.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Asemakaava v. 1911, rak.järjestys, rakennuskielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Tontille rakennettavissa uudisrakennuksissa ja niiden sijoittelussa on otettava huomioon erityisesti Linnankoskenkadun yhtenäinen vanha katumiljöö.

KORTTELI 38, TONTTI 5**1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA**

1938 lastenkoti (kellarikrs + 1 kerr.) Anna-Lisa Stigell.

2 TEHDYT MUUTOKSET

1962 henkilökunnan huoneita ullakolle.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Viereisistä rakennuksista poiketen irti katulinjasta.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1930, rakennuskielto vuoden 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Tontille lisärakentamista. Katulinjaa pyrittävä rajaamaan paremmin.

KORTTELI 38, TONTTI 6

- 1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA
1931 tiilinen 2-kerr. asuinrakennus, uusklassistinen, rakennuksessa pyöreä porrashuone. V.J. Heino.
- 2 TEHDYT MUUTOKSET
1941 piharakennukseen asunto.
- 3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIAALLINEN ARVO
III Merkittävä rakennus, joka on tyyppillinen aikansa edustaja.
- 4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA
Näkyvällä paikalla katujen kulmauksessa ja urheilukentän laidalla.
- 5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE
Ak. v. 1930, rakennuskielto vuoden 1984 loppuun.
- 6 SUOSITUS
Ensisijainen tavoite säilyttävä. Ympäristöön sopiva lisärakennus tontin 5 rajalle.

KORTTELI 38, TONTTI 7

1 RAKENNUSVUOSI, TYyli, SUUNNITTELIJA

1928 urheiluseura Akilleen talo. Alfr. Lönnqvist.

2 TEHDYT MUUTOKSET

Ei merkittäviä muutoksia.

3 RAKENNUSTEN KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

III Merkittävä rakennus, joka on tyypillinen aikansa edustaja .

4 RAKENNUKSEN ASEMA KAUPUNKIKUVASSA

Näkyvällä paikalla urheilukentän laidassa.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1930, rak.kielto vuoteen 1984 loppuun.

6 SUOSITUS

Paikallisesti merkittävä, ensisijainen tavoite säilyttävä.
Tontin peräosaan voidaan osoittaa lisärak.oikeutta.

KORTTELI 32 B, TONTIT 1, 2, 3, 4 JA 5

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1941 Puutalon tyyppitalo Metsäkoto II (1,2,4 ja 5).

1942 tontti 3: Soturikylän sauna, muutettu myöhemmin asunnoksi

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1941, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

KORTTELI 38, TONTIT 8, 9 JA 10

1 RAKENNUSVUOSI, TYYLI, SUUNNITTELIJA

1943-45 rakennettu Soturikylään kuuluvia rakennuksia.

5 ASEMAKAAVALLINEN TILANNE

Ak. v. 1942, rak.kielto vuoden 1984 loppuun.

Yllä mainittujen rakennusten kulttuurihistoriallinen arvo on vähäinen.